

IV. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

LEON BABIŃSKI

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

Dnia 11 stycznia 1973 r. zmarł w Szczecinie profesor doktor Leon Babiński. Urodził się dnia 13 I 1891 r. w Warszawie, gdzie ukończył szkołę średnią. Studia prawnicze ukończył w Paryżu (1912) i w Moskwie (1913). Mając 22 lata rozpoczął praktykę jako pomocnik adwokacki, pełnił przez pewien czas, zaraz po uzyskaniu niepodległości przez Państwo Polskie, funkcję sekretarza naczelnego Sądu Najwyższego, a następnie przez 20 lat (1919 do 1939) był czynny w służbie Ministerstwa Spraw Zagranicznych jako prawnik na rozmaitych stanowiskach.

Zawodowa praca prawnicza była tylko częścią życia profesora Babińskiego. Zaraz po ukończeniu studiów rozpoczął badania naukowe, a od chwili, gdy w Polsce zaczęło funkcjonować szkolnictwo wyższe poświęcił się pracy dydaktycznej, której pozostał wierny do końca.

Zainteresowania naukowe profesora Babińskiego były wielostronne. Publikacje, które po nim pozostały (a jest ich ponad 200) obejmują cztery dziedziny nauk prawnych: historia prawa polskiego, prawo międzynarodowe prywatne i publiczne oraz prawo przewozowe.

Pierwsza praca naukowa zmarłego profesora dotyczyła historii prawa polskiego (*O sposobach zatwierdzania działów spadkowych według ksiąg wieczystych wielkopolskich w wieku XIV i XV*, wydana w 1917 r.). Profesor Babiński lubił historię i miał w tej dziedzinie wielką erudycję. W dyskusjach naukowych bardzo często nawiązywał do historii, wykazując powiązania między konstrukcjami instytucji współczesnych a dawnymi. Zamiłowania historyczne zmarłego nie ograniczały się do dziejów prawa polskiego. Wniknął głęboko w historię prawa międzynarodowego prywatnego, które stało się główną dziedziną jego zainteresowań naukowych. Wnikliwy rys historyczny tej gałęzi nauk prawnych przedstawił w podręcznikowym zarysie prawa międzynarodowego prywatnego (1935 r.) oraz w wydanym w 1960 r. zarysie rozwoju prawa międzynarodowego prywatnego od połowy XIX w.

Poza wspomnianym już dziełem z historii prawa polskiego uwagi godne są: rozprawa o upadku waluty w Polsce w połowie XVIII w. na tle ówczesnego przesilenia finansowego (1919 r.), praca o Trybunale Skarbowym Radomskim (1923 r.) i dzieło o memoriale prawniczym pomorskim przed królem polskim w roku 1469-1470 (1961 r.). Daty opublikowania prac wskazują na to, że pasja prowadzenia badań historycznych towarzyszyła profesorowi Babińskiemu przez całe życie.

Gałęzią prawną, której zmarły poświęcił najwięcej zainteresowania było, jak już wspomniano, prawo międzynarodowe prywatne. Publikacje dotyczące tej dziedziny obejmują wszystkie kierunki przedmiotu. Są więc prace o prawie kolizyjnym, o międzynarodowym postępowaniu cywilnym oraz o prawie cudzoziemców. Na czoło wybijają się dzieła o charakterze ogólnym, do których w pierwszym rzędzie należy praca ogłoszona w 1927 r. w *Revue de droit international privé* pt. *Le droit international privé en Pologne*. Jest to zarys obejmujący całość zagadnień polskiej nauki prawa międzynarodowego prywatnego. Dziełem tym przysłużył się

prof. Babiński szczególnie nauce prawa międzynarodowego prywatnego w Polsce, albowiem ono jako pierwsze rozpowszechniło polską doktrynę tej gałęzi nauk prawnych opartą na ustawie z dnia 2 VIII 1926 r. Drugą pracą o charakterze ogólnym jest wydany w 1935 r. zarys wykładów z prawa międzynarodowego prywatnego obejmujący nauki ogólne oraz prawo osobowe.

Po wielu latach zajął się prof. Babiński jeszcze raz zagadnieniami ogólnymi przedmiotu, który stanowił podstawę jego zainteresowań. Po drugiej wojnie światowej, w 1957 r. ogłosił pracę pt. *Zagadnienia współczesnego polskiego prawa międzynarodowego prywatnego*. Chodziło mu o to, że stosunki prawne stały się po wojnie inne, niż były poprzednio. Odczuł potrzebę ujęcia podstawowych pojęć prawa kolizyjnego w kształty nowej interpretacji. Dalszą reminiscencję nowych myśli stanowi rozprawa pt. *L'Étendue du droit international privé dans le système juridique international* (1961 r.).

Spośród prac dotyczących międzynarodowego postępowania cywilnego wypada wymienić rozprawę o przyczynku do sprawy jurysdykcji krajowej nad państwem zagranicznym (1928 r.), pracę o postanowieniach procesowych w ustawie o prawie międzynarodowym prywatnym (1936 r.) i artykuł o przepisach kodeksu cywilnego poświęconych prawu międzynarodowemu.

Badania prof. Babińskiego nad prawem międzynarodowym publicznym koncentrowały się przede wszystkim wokół zagadnień prawnych służby konsularnej (*Opieka konsularna nad spadkami*, 1919 r., *Zagadnienia prawne działalności konsulów*; 1935 r., *Organizacja i technika służby konsularnej*, 1948 r.). Poza tym zasługują na wspomnienie prace o wolności mórz i oceanów (1947 r.) oraz część pierwsza skryptu prawa międzynarodowego publicznego, zawierająca prawo stosunków pokojowych (1948 r.).

Czwarty kierunek działalności badawczo-naukowej zmarłego to prawo przewozowe, a przede wszystkim lotnicze. W 1930 r., a więc w kilka miesięcy po zawarciu w 1929 r. konwencji warszawskiej o przewozie lotniczym opublikował pracę o drogach i kierunkach współczesnego prawa lotniczego. Pisał też o stanowisku prawnym dowódcy statku powietrznego (*La protection du commandant de Vaeronef*, 1933 r.) oraz o wpływie prawa morskiego na kodyfikację prawa lotniczego (1937 r.).

Do prawa przewozowego powrócił prof. Babiński po przeszło dwudziestu latach. W 1963 r. ogłosił wspólnie z J. Siedleckim rozprawę o konosamencie bezpośrednim oraz wydał wraz z W. Górskim dwutomowy skrypt o prawie przewozowym (1959 - - 1960). W ostatniej publikacji swego życia połączył zmarły profesor swoje zainteresowania do prawa przewozowego z prawem międzynarodowym prywatnym. Dokołał tego w pracy pt. *Le contrat de commission de transport en droit international privé* (1970 r.).

Profesor Babiński żywo interesował się aktualnościami prawniczymi. Dawał temu niejednokrotnie wyraz na piśmie. Jak już wspomniano, potrafił natychmiast zareagować na uchwalenie konwencji międzynarodowej o przewozie lotniczym, zawartej w 1929 r. w Warszawie. Kiedy zastanawiano się w Polsce nad przystąpieniem do umów haskich z lat 1902 i 1905 opublikował na temat tych konwencji dwie prace. Po drugiej wojnie światowej, kiedy sprawa statusu prawnego Niemiec była nowa i wątpliwa pisał o organizacji kontroli Niemiec (1947 r.) oraz o zagadnieniu państwowości Niemiec (1949 r.). Podobnie było też w okresie pierwszej wojny światowej. Jeszcze zanim zostało zawarte zawieszenie broni profesor Babiński pisał o rejestracji i indemnizacji strat wojennych po wielkich wojnach XIX i XX w.

Działalność dydaktyczna zmarłego była również szeroka jak jego badania naukowe. Wykładał historię dawnego polskiego prawa sądowego, prawo międzynarodowe publiczne i prywatne, prawo lotnicze, prawo przewozowe, ogólną naukę o prawie. W okresie międzywojennym był na stałe związany ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie, gdzie wykładał prawo międzynarodowe prywatne od 1919

do 1939 r. Tam też habilitował się w 1925 r. Oprócz tego wykładał przed wojną w Szkole Nauk Politycznych, w Wolnej Wszechnicy i w Wyższej Szkole Dziennikarskiej. Po drugiej wojnie światowej wykładał przez pięć lat na Uniwersytecie Poznańskim prawo międzynarodowe prywatne, a przez rok także prawo międzynarodowe publiczne. W 1951 r. przeniósł się do Szczecina do tamtejszej Akademii Handlowej, gdzie był przez cztery lata jej rektorem. Kiedy szkoła ta została włączona do Politechniki Szczecińskiej, jako Wydział Ekonomiczny wykładał tam, aż do czasu przejścia na emeryturę, ogólną naukę o prawie i prawo przewozowe.

Profesor Babiński brał bardzo żywy udział w pracach towarzystw naukowych. Był czynnym członkiem Institut de Droit International, International Law Association oraz należał do Akademii Prawa Międzynarodowego i Jurysprudencji im. Fra da Vittoria w Madrycie. Spośród krajowych towarzystw szczególną pieczę roztaczał nad Szczecińskim Towarzystwem Naukowym, którego był współzałożycielem i pierwszym prezesem.

Tak szeroka działalność zawodowa, naukowa i dydaktyczna była możliwa tylko dzięki zapałowi do pracy, który można było dostrzec we wszystkich poczynaniach profesora Babińskiego. Niczego nie czynił bez entuzjazmu. Gorliwe było jego nauczanie, "z pasją oddawał się badaniom naukowym, był żarliwym dyskutantem. Jego życie odznaczało się bezinteresownością i całkowitym oddaniem sprawie. Nigdy nie zasklepiął się w kręgu swoich spraw. Był życzliwy i pogodny. Takim zachowa Go pamięć tych, którzy Go znali.

Profesor Babiński sumiennie wykonał postawione sobie zadanie życiowe, dobrze zapisał się w polskiej nauce prawa. Zasługi profesora Babińskiego wysoko uhonorowała Politechnika Szczecińska obdarzając Go godnością doktora honoris causa.